

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

FACTORS ASSOCIATED WITH THE WELFARE POLICY IMPLEMENTATION FOR THE ELDERLY OF CHIANG RAK NOI SUBDISTRICT MUNICIPALITY, BANG PA-IN DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

สมบุญ พงษ์ผาติ^{1*} เกษมชาติ นเรศเสนีย์¹ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร²
Somboon Pongphathi, Kasemchart Naressenie and Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย และ 4) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้สูงอายุจำนวน 252 คน เลือกมาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากผู้ได้รับสวัสดิการผู้สูงอายุทั้งหมดของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงจูงใจสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการสนับสนุน และด้านภาวะผู้นำ

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²ภาควิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารรัฐกิจและรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน Email: Somboon_phong@hotmail.co.th

2. การปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตที่ดีสูงสุด รองลงมา คือ ความสามารถในการพึ่งตนเอง คุณภาพชีวิตที่ดี และความพึงพอใจ

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาล ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน การปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันกับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($r = 0.59$)

4. แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ คือ ผู้นำชุมชนหรือ ผู้บริหารควรต้องมีความเสียสละตั้งใจในการติดต่อประสานงาน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุ ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

คำสำคัญ: นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study factors associated with the implementation of the policy enhancing welfare for the elderly of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-In District, Phranakhon Si Ayutthaya Province, 2) investigate the results of the implementation of welfare policy, 3) study the factors associated with the compliance of welfare policy, and 4) propose the development of welfare policy for the elderly of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-In District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample included 252 elderly welfare recipients selected by using the Taro Yamane formula. The instrument used in this study was a set of questionnaire with a confidence level of 0.96. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson correlation.

The findings were as follows:

1. Overall, the factors associated with the implementation of the policy enhancing the welfare policy for the elderly of Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality, Bang Pa-In District, Phranakhon Si Ayutthaya Province, were at a high level. Considering each aspect, ranging from the highest level to the lowest level were as follows: motivation, people participation, support and leadership.

2. Overall, the performance according to the welfare policy for the elderly was at the highest level. Considering each aspect, they were ranked as follows: quality of life, self-reliance and satisfaction.

3. As for the factors associated with the welfare policy for the elderly, it was found that the factor enhancing the performance correlated with the performance according to the welfare policy for the elderly at .05 ($r=0.55$) level of statistical significance.

4. As for the guideline of performance according to the welfare policy of the elderly, it was found that the community leaders or administrators had to have willingness to work, to promote and to inform the elderly in terms of getting information about welfare policy and participating in expressing their opinions.

Keywords: Welfare Policy for the Elderly, Chiang Rak Noi Subdistrict Municipality

บทนำ

เทศบาลตำบลเชียงรากน้อย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทย ประกอบกับช่วงระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมาโครงสร้างกลุ่มอายุประชากรเปลี่ยนไป โดยมีวัยเด็กลดลง แต่มีประชากรวัยกลางคนและวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันได้ส่งเสริมทางด้านสุขภาพของประชาชน ซึ่งมีการกำหนดอายุขัยของผู้สูงอายุในอนาคตเฉลี่ย 70 ปีขึ้นไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตอบสนองความต้องการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนตามนโยบายของภาครัฐ จากการคาดประมาณประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยนั้นพบว่า ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจาก 2.6 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 3.7 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 และ 7.1 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2663 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

จำนวนผู้สูงอายุดังกล่าว เป็นภาระต้องพึ่งพิงประชากรวัยทำงาน จะมีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การสาธารณสุขของประเทศและเพิ่มความยืนยาวของชีวิตจะมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ 70-79 ปี และกลุ่มอายุ 80 ปี ขึ้นไปเพิ่มขึ้น (รัตนา เพ็ชรอุไร และอดุลย์ วิริยะเวชกุล, 2538) ปัญหาในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ จากงานวิจัยของ มลฤดี ศรีสุข (2545) พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้าน ร่วมกันรับประทานอาหาร พุดคุย สุขภาพจิตส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 50 มีสภาพจิตใจปกติทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการคำนวณ ด้านการสื่อสาร การระลึก การรับรู้ และการบันทึกจำ ส่วนความวิตกกังวล ร้อยละ 25 ไม่มีความรู้สึกกังวล ส่วนใหญ่จะมีความรู้สึก กลุ้มใจบางครั้งเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันผู้สูงอายุมี จำนวน 690 คน เกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ มีดังนี้

1. ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป
2. ผู้ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเอง ในการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย

3. ปัญหาทางด้านผู้สูงอายุเป็นปัญหาด้านสาธารณะ ที่เป็นปัญหาหลักในการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาด้านบุคลากร ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ด้านเทคโนโลยี

4. ปัญหาด้านการควบคุมปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุม ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการวัดความก้าวหน้า หรือผลของการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ขึ้นอยู่กับ ความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ความชัดเจนของกิจกรรมแผนงานและโครงการ ความสามารถในการกำหนดภารกิจ

5. ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ของการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ ถ้าสมาชิกในองค์กรไม่ให้ความร่วมมือ หรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลมาจากนโยบาย

6. ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาจากการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งเกิดจากอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบ ในการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุกับองค์กรอื่น ๆ มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ ปัจจัยย่อย ๆ หลายประการ

7. ปัญหาด้านการสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ เป็นปัญหาหลักอีกด้านหนึ่งของการปฏิบัติตามนโยบายขึ้นอยู่กับกลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง ตลอดจนสื่อมวลชน เป็นอาทิ

ดังนั้น เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมีหน้าที่ในการให้บริการประชาชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพราะเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยเป็นองค์กรที่ตระหนักถึงการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ จึงให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุเป็นพลังสำคัญที่ทรงคุณค่าแก่สังคม มีสุขภาพที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยอยู่ร่วมกับสังคมไทยอย่างมีความสุขได้รับการพร้อมสวัสดิการอย่างสม่ำเสมอเป็นธรรมและทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ให้มีอายุยืนยาว สุขภาพดีทั้งกาย และจิตใจ สังคม ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการประกอบอาชีพ ได้ตามอัตภาพ และรู้คุณค่าของตนเองว่าไม่เป็นภาระผู้อื่น บำบัดตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมและอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ศึกษาผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 682 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความผิดพลาดที่ยอมรับได้ .05 จำนวน 252 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภทด้วยกัน คือ ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยระดับบุคคล ตอนที่ 2 ปัจจัยการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นน้อยที่สุด และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาคำนวณหาความคงที่สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.96

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 โดยมีเพศชาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 มีอายุ 66-70 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาได้แก่ 60-65 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และ 71-75 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 และประถมศึกษา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมรส จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 80.2 และหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.50) สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.56) ด้านการสนับสนุน ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.58) และด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

2.1 ด้านแรงจูงใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุมีความสำคัญและความจำเป็นต้องการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.44) สูงที่สุด รองลงมาคือ สวัสดิการที่ได้รับทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.69) นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นนโยบายที่ดีในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.63)

2.2 ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้นำชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจต่อนโยบายสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.64) สูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้นำชุมชนสามารถสร้างแรงจูงใจให้ท่านสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการได้ ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.69) ผู้นำชุมชนเป็นผู้เสียสละ ตั้งใจในการติดต่อประสานงานในการทำงาน ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.75)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากโครงการสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.52) สูงที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.68) มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นปัญหาของโครงการ ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.77)

2.4 ด้านการสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.59) สูงที่สุด รองลงมาคือ ส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่โครงการเสมอ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.69) ส่งเสริมสนับสนุนในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการเสมอ ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.76)

3. สรุปผลผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.56) สูงที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถในการพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.58) ความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

3.1 ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นโยบายสวัสดิการทำให้ท่านสามารถดำเนินชีวิตและพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.56) สูงที่สุด รองลงมาคือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองจำเริญ อย่างยิ่ง ในการได้รับสวัสดิการจากเทศบาล ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.74) และได้รับการดูแลจากบุตรหลาน แต่จำเริญต้องได้รับการช่วยเหลือจากเทศบาล ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.68)

3.2 ด้านคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัจจัยสื่อนการดำรงชีวิตเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.50) สูงที่สุด รองลงมาคือมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการได้รับสวัสดิการจากโครงการ ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.78) สวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงยังชีพ สาธารณสุขจากเทศบาลทำให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.68)

3.3 ด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ต้องการให้เทศบาลน่านโยบายสวัสดิการต่าง ๆ นำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.59) สูงที่สุด รองลงมาคือพึงพอใจในการได้รับสวัสดิการ เบี้ยยังชีพ เพียงพอต่อการดำรงชีพ ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.77) ได้รับสวัสดิการ เบี้ยยังชีพถูกต้องครบถ้วน ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.67)

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการขับเคลื่อนการปฏิบัติกับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการขับเคลื่อนการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ($r = .59$, Sig. = .00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านแรงจูงใจ พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง คุณภาพชีวิตที่ดีและความพึงพอใจ ($r = 0.20$, $Sig = .00$, $r = 0.44$, $Sig = .00$, $r = 0.14$, $Sig = .02$)

ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง คุณภาพชีวิตที่ดีและความพึงพอใจ ($r = 0.18$, $Sig = .00$, $r = 0.19$, $Sig = .00$, $r = 0.51$, $Sig = .00$)

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง คุณภาพชีวิตที่ดีและความพึงพอใจ ($r = 0.39$, $Sig = .00$, $r = 0.33$, $Sig = .00$, $r = 0.19$, $Sig = .00$)

ด้านการสนับสนุน พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุในด้านคุณภาพชีวิตที่ดีและความพึงพอใจ ($r = 0.37$, $Sig = .00$, $r = 0.30$, $Sig = .00$) ยกเว้นด้านความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ($r = 0.05$, $Sig = .40$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการปฏิบัติตามนโยบายด้านคุณภาพชีวิตที่ดี สูงที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถในการพึ่งตนเอง ความพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตเพิ่มมากขึ้นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการได้รับสวัสดิการจากโครงการสามารถดำเนินชีวิตและพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติรัตน์ ดิศโยธิน (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนนโยบายและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของเทศบาลที่มีต่อการจัดสวัสดิการชุมชน หรือด้านต่าง ๆ ด้านบทบาทภารกิจตามกฎหมาย และด้านการจัดสวัสดิการสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการขับเคลื่อนการปฏิบัติกับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติกับนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับ การปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมและการสนับสนุน มีผลหรือความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง คุณภาพชีวิตและความพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยการบริหารต่าง ๆ ในการดำเนินนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ มีผลกระทบ หรือสัมพันธ์กันกับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ งานของเจ้าหน้าที่หรือเทศบาลตำบลเชียงรากน้อยทั้งทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเจตร์ เลิศจันทร์ (2550) ที่ศึกษาปัญหาการนำนโยบายสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาปฏิบัติขององค์การ

บริหารส่วนตำบลเกิดจากปัจจัยด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติและปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน

แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้เป็นไปตามปัจจัยการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านแรงจูงใจ สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการสนับสนุน และด้านภาวะผู้นำตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารเสียสละตั้งใจในการติดต่อประสานงาน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้กำหนดนโยบายได้รับทราบถึงปัญหาข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ในการประเมินผลนโยบาย นอกจากนี้แล้วผู้นำท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมให้มีการวางแผนการมีครอบครัว การออมทรัพย์ของประชาชนเพื่อไว้เลี้ยงตนเองหลังเกษียณการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนาฏ ยูฮันเงาะ และโสภา อ่อนโอภาส (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องผู้สูงอายุ: พางเส้นสุดท้ายของครอบครัวในชุมชนเมืองเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุขาดการวางแผนในการดำเนินชีวิตทั้งเรื่องการมีบุตร การใช้จ่าย และผู้สูงอายุกลุ่มนี้ไม่ได้รับการจากภาครัฐและเอกชน ภาครัฐยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมส่วนแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว ควรมีการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ ให้บริการเบี้ยยังชีพ และส่งเสริมเกียรติภูมิของผู้ประกอบอาชีพเก็บของเก่า ตลอดจนผลักดันนโยบายลดภาษีให้แก่บุตรหลานผู้รับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.50) สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.56) ด้านการสนับสนุน ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.58) และด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.59)

2. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่ามีการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.56) สูงที่สุด รองลงมา คือ ความสามารถในการพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.58) ความพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.59)

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันกับการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านแรงจูงใจ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเอง คุณภาพชีวิตที่ดี และความพึงพอใจ

4. แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุ คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารควรต้องมีความเสียสละตั้งใจในการติดต่อประสานงาน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรกำหนดส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนโดยการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
2. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้นทั้งในด้านระบบสาธารณสุข ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
3. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีอาชีพรายได้หลังเกษียณอายุการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรส่งเสริมเจ้าหน้าที่โครงการได้ใช้การบริการเชิงรุกในการบริการผู้สูงอายุเช่น การเยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้าน การตรวจสุขภาพที่บ้านจาก อสม. เป็นต้น
2. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรมีระบบสารสนเทศในการเก็บประวัติทะเบียนผู้สูงอายุหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ
3. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรมีการประชาสัมพันธ์ในการแจ้งสิทธิข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายสวัสดิการของผู้สูงอายุให้ได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ
4. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากบุตรหลานหรือส่งเสริมให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง
5. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรส่งเสริมสนับสนุนสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงยังชีพ สาธารณสุขจากเทศบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น
6. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรบริหารจัดการสวัสดิการ เบี้ยยังชีพให้มีความถูกต้องครบถ้วน
7. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรมีการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นนโยบายที่ดีในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ
8. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรติดตามให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้เสียสละ ตั้งใจในการติดต่อประสานงานในการทำงาน
9. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นปัญหาของโครงการ
10. เทศบาลตำบลเชียงรากน้อยควรส่งเสริมสนับสนุนในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ควรศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติตามนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติในเขตเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ควรศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติรัตน์ ดิศโยธิน. (2550). บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนกรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นุชนาฏ ยูอันเงาะ และโสภา อ่อนโอภาส. (2546). ผู้สูงอายุ: พางเส้นสุดท้ายของครอบครัวในชุมชนเมืองเขตกรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร. 6(12): 11-19.
- บุญเจตร เลิศจันทร์. (2550). ปัญหาการนำนโยบายสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มฤดี ศรีสุข. (2545). การบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนา เพ็ชรอุไร และอดุลย์ วิริยะกุล. (2538). ประมวลประเด็นการวิจัยเรื่องผู้สูงอายุ ด้านสังคมศาสตร์และประชากรศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศุภนิชการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะ 4 ปี (2548-2551). กรุงเทพฯ: เจ. เอส การพิมพ์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.